

ВІДГУК

**офіційного опонента на дисертаційну роботу та автореферат
Жумбей Маріанни Михайлівни «Формування загальнокультурної
компетентності майбутніх менеджерів туризму у процесі професійної
підготовки», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних
наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти**

На сучасному етапі розвитку української освіти перед ВНЗ постала важлива проблема впровадження інноваційних технологій у професійне навчання студентів. Водночас важливим є такий напрям вищої освіти як підготовка майбутніх менеджерів сфери туризму. Одним із варіантів покращення такої підготовки в умовах ВНЗ може бути формування загальнокультурної компетентності майбутніх менеджерів туризму, тому актуальність теми дисертаційного дослідження є очевидною.

Правильно побудований план дисертації. Культуру і рівень дослідження значною мірою можна оцінити, аналізуючи вступну частину. Добре обґрунтовано актуальність теми. Не викликає заперечень об'єкт, предмет і мета дослідження. Стосовно завдань, вони логічно пов'язані із метою і науковою новизною.

У першому розділі на основі теоретичного аналізу проблеми формування загальнокультурної компетентності майбутніх менеджерів туризму авторкою охарактеризовано засади культурологічного підходу до вказаних компетентностей фахівця туристичного профілю і на цій основі охарактеризовано сутність досліджуваної проблеми; обґрунтовано компетентнісну концепцію підготовки майбутніх менеджерів туризму та її вплив на модернізацію змісту професійної освіти у ВНЗ; проаналізовано сучасний стан професійної підготовки майбутніх фахівців означеної галузі й доведено доцільність синтезу засобів культурологічного та компетентнісного підходів з метою забезпечення ефективності предмета дослідження. Зокрема, М.М. Жумбей теоретично обґрунтовано, що тільки комплексне поєднання та реалізація концептуальних підходів створює передумови для різноаспектного розуміння сутності

педагогічного явища, ефективного проектування змістової моделі загальнокультурної компетентності фахівця туризму та її реалізації як важливого напрямку туристської освіти.

Другий розділ присвячений обґрунтуванню програми підготовки майбутніх менеджерів туризму на підґрунті компетентнісного підходу, визначено й охарактеризовано зміст, основні напрями, етапи та методику її реалізації у практикуванні та запропоновано модель загальнокультурної компетентності майбутніх менеджерів туризму як мету і кінцевий результат їхньої професійної підготовки. Дисертанткою визначено такі структурні компоненти загальнокультурної компетентності майбутніх менеджерів туризму як когнітивні, моральні та комунікативні, сформованість котрих визначається відповідними параметрами та показниками, що дозволяють здійснити прогнозування становлення особистості студента-менеджера туризму як фахівця-професіонала.

У третьому розділі дисертації серед позитивних аспектів відзначимо цікаву, і що саме головне, об'єктивну інформацію стосовно організації та методики проведення експериментально-дослідницької роботи відповідно до обґрунтованої авторської моделі дослідження задля формування загальнокультурної компетентності майбутніх менеджерів туризму. Крім того, М.М. Жумбей статистично підтверджено ефективність програми формування загальнокультурної компетентності майбутніх фахівців-менеджерів туристичного профілю.

Узагальнені результати вивчення досліджуваної проблеми є цікавими і спонукали дисертантку не тільки до обґрунтування теоретичних основ, але й до подальшого розгляду та експериментальної перевірки педагогічних умов формування професійної готовності майбутніх фахівців з туризму в процесі організації освітньої діяльності.

Наведені у дисертації матеріали та зроблені на їх основі висновки не викликають сумніву і стосовно практичного значення роботи. Про це також свідчить успішне впровадження дисертаційних розробок у практичну роботу ВНЗ.

Таким чином, дисертанткою доведено, що для формування загальнокультурної компетентності майбутніх менеджерів туризму у процесі професійної підготовки доцільно застосовувати розроблені та апробовані педагогічні умови і модель формування даних компетентностей, які реалізовувалася на відповідних етапах експериментування.

У висновках авторка узагальнює результати дослідження. Вірогідність загальних висновків забезпечена коректною статистичною обробкою експериментального матеріалу.

Обґрунтованість та вірогідність результатів дослідження, особисто отриманих авторкою, забезпечується: застосуванням комплексу методів, адекватних меті та завданням дослідження; тривалим характером дослідно-експериментальної роботи та позитивними наслідками їх впровадження; репрезентивною вибіркою учасників експериментальної роботи; використанням значного обсягу матеріалу, чисельністю досліджуваних педагогічних факторів і явищ; методологічною і теоретичною обґрунтованістю його вихідних позицій.

Зміст дисертації повною мірою відображено у 16 публікаціях, із яких 8 – у фахових наукових виданнях України; 2 – у міжнародних наукових виданнях інших держав; 6 публікацій – в інших наукових виданнях.

Проте, необхідно зауважити, що дисертаційна робота має певні недоліки, на які потрібно звернути увагу:

1. Дисертанткою вживаються терміни «компетентність» та «компетенція» як складові синонімічного ряду, хоча за науковим визначенням вони є зовсім різними за означенням, а саме «компетентність – це сукупність особистих якостей (А.В. Хуторський), здатність діяти на основі здобутих знань (С.Е. Шишов, В.А. Кальней), сукупність компетенцій (Ю.Б. Рубін)», а «компетенція – це те на що претендує людина, це коло питань, в яких вона добре обізнана, має знання і досвід (Ф.В. Шаріпов), коло чийхось повноважень (С.І. Ожегов)». Тому цікава для нас думка автора стосовно доцільності вживання цих термінів як синонімів.

2. Не зовсім зрозуміло як називається запропонована модель (у дисертації – рис. 2.2., с. 86, а в авторефераті – рис. 1, с. 9), чи вона є структурно-

функціональною, чи моделлю формування, чи модель-проект. Тому чітко не визначено, на нашу думку, мету створення, а особливо застосування даної моделі.

3. У підпункті 2.3 наведено програму спецкурсу, що займає понад 10 сторінок, хоча у найменуванні заявлено опис змісту та методики формування загальнокультурної компетентності майбутніх менеджерів туризму. Вважаємо, що програму спецкурсу доцільно було б включити у додатки, а в даному підпункті розкрити особливості і методику його застосування у процесі підготовки вказаних фахівців.

4. Дискусійним, на нашу думку, є найменування запропонованої автором такої моделі як теоретична модель процедури дослідження проблеми формування загальнокультурної компетентності майбутніх менеджерів туризму, оскільки за складниками ця модель є програмою експерименту, а не дослідженням теоретичної проблеми.

5. У вступі та підпункті 3.2. розділу 3 дисертації автором стверджується, що одним із методів було застосовано експериментальне опитування, але водночас не є уточнено такі питання: з якою метою проводилося, хто саме виступав експертами (фахівці, викладачі або інші експерти) ?

6. В авторефераті (зокрема с. 5, 6, 7) та дисертації (с. 66, 73, 78, 80, 90, 104, 105 та ін.) наявні стилістичні помилки.

Оцінюючи дисертацію в цілому, слід відмітити, що М.М. Жумбей проведено велике за обсягом, цікаве з наукової точки зору дослідження.

Дисертацію та автореферат оформлено на належному науковому рівні. В авторефераті викладено основні наукові положення дисертації. Дисертація і автореферат є ідентичними.

Незважаючи на висловлені зауваження і побажання, дисертаційна робота є самостійним, завершеним дослідженням, має наукову новизну і практичну значущість.

Виявлені недоліки та зауваження не знижують вагомої теоретичної та практичної значущості наукового дослідження М.М. Жумбей, котре можна

розцінювати як завершену наукову працю з можливістю практичного застосування її результатів.

За змістом та оформленням дисертаційна робота відповідає вимогам пунктів 9, 11, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (зі змінами), та інших чинних нормативних актів Міністерства освіти і науки України, що дає підстави для присудження Жумбей Маріанні Михайлівні наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент –

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри фізичної реабілітації, здоров'я
людини та фізичного виховання
Тернопільського державного медичного
університету імені І. Я. Горбачевського

В.В. Шафранський

завіряю

Помічник ректора з кадрових питань
Тернопільського медуніверситету

